

„Akkó most mi van?”

[1]

„....Hogy végre túljutottunk a nehezén, a munka „hivatalos” része után Jocókám – miközben nem győzőm hangsúlyozni a 2. számú üzleti ügyben tanúsítandó körültekintés fontosságát -, na, szóval következhet a szórakozás. Azaz jelen esetben a színház. Hogy rövidre fogjam, ősszel, amikor itt voltál, emlékszel, együtt mentünk el színházba. A JESZ-be. Tudod, a Zsolnayba. Már nem emlékszem pontosan, mit láttunk, de most nem is ez a lényeg, hanem a lényeg az, hogy emlékezetem szerint az előadás kivívta tetszésedet. Az egyik nap arra jártam, látom, új darab megy, Szakadék a címe. Mostanában sok dolgom van, de a szép emlékekre tekintettel is elhatároztam, hogy elmegyek. Jó, ha Szakadék, akkor legyen Szakadék. Elmentem. Nem bántam meg.

Az egyik az, hogy telt ház volt /ez máskor is előfordul itt/, sok fiatal volt, ezt szeretem, igaz, elsősorban őket különösképpen érdekelhette ez a darab, de nyilván nem csak őket.

Próbálom röviden leírni mit láttam, ha nem untatlak. A színpad két oldalán, elől egy-egy asztal / az egyik olcsó, kockás terítővel fedve, a másik amolyan dizájnos, üvegasztal/, székekkel. Hátról, az emelt dobogó rendezői balja hivatali helyiséget formáz, telefonnal, az íróasztalon papírok. Fönt középen nagy vetítőképernyő, erre nyilván vetítenek, legtöbbször a Party Time neonbetűs felirata jelenik meg rajta, az utalások szerint lebujszerű presszó sejthető mögötte valahol. Mindkét asztalnál

egy-egy fiatal pár foglal helyet, mindannyian harmincas éveik körül, elején vannak. A jobb oldali asztalnál ülők – feleség, férj- ugyanannál a cégnél dolgoznak, az elit tagjai máris, középvezetőként lehet leírni őket, egészen jó keresettel, szép lakásuk is van, és minden bizonnyal, ha nem is automatikusan, biztató karrierlehetőségekkel. Kellős közepén tartó, s bizonyára nem először elhangzó feszült párbeszédnek vagyunk tanúi. A pár gyereket akar, de ez eddig nem jött össze. A vitában a férj játssza a domináns szerepet, akinek szent meggyőződése, hogy a teherbe esés nélkülözhetetlen feltétele az algaevés, ezért kéri, követeli feleségétől annak elfogyasztását, majd a cél érdekében erőszakkal meg akarja etetni. Az asszony utálkozva /meg kell mondanom, jogosan/, tiltakozik. Időközben más kérdések is előjönnek, nevezetesen az, hogy egyes kollégák többet keresnek, noha kevesebbet dolgoznak, mégis ők mehetnek külföldi kiküldetésbe mondja a férj, a feleség pedig azt tartja méltatlannak, hogy ugyanannyi munkáért kevesebb fizetést kap. Ezért szerepel aktuális tervei közt egy magasabb poszt megpályázása, a remélhetőleg előbb utóbb megérkező s a jelek szerint várt, vágyott gyerek útban levése, megérkezése ezt nem zavarja, mondja. Közben, például épp ez utóbbi miatt, csendesesen szurkálják, döfködik egymást, a férj arra utal, hogy az egyik, jóval fiatalabb kolléganőnek, lám gyereke lesz, beszélük, a feleség meg azon töpreng /hangosan/, hogy vajon az együttes kudarc oka vajon nem a férj nemzőképessége körüli problémákban keresendő-e? És akkor itt jön egy snitt, minek utána a másik asztal, a kockásterítés elevenedik meg.

Ez egy egészen más társaság. A nő /Szabó Etelka/ egy kis üzletben bolti eladó, tetőtől talpig érzelmi lény, a fulladásig bele van esve élettársába, némi mélylélektani megjegyzést megkockáztatva mondhatom: alig várja, hogy átverjék, mert önzetlenséget kifejező önfeláldozása így maradéktalanul érvényesülhet. Élettársa erre minden lehetőséget megad, mert gondolkodás nélkül átveri, csak hogy folytatni tudja egyébként profi szinten, kártyázással, így-úgy szerzett pénzekkel, haverokkal, egyebekkel, törzspresszóban, egyéb helyeken gyakorolt életét. Egyébként tagadhatatlanul élénk eszűnek látszó, macsós figura, lehengerlő dumával, sörényformára taréjosított zselézett hajjal, ami jól áll neki. Nem mellesleg az egyik legmegbízhatóbb ismertetőjegye, hogy semmiféle munkát nem hajlandó vállalni, illetőleg nem derül ki, hogy ha mégis igen, akkor mit és mit nem. Most éppen azon gyözködi Etelkát, hogy szerezzen neki tízezer forintot /hóvégen!/, ha máshonnan nem, a bolt kasszájából, az egyetlen lehetőséget ki kell használni, majd visszateszik, mert neki halálosan biztos módszere van a pókerben való nyeresre /gazdagok leszünk!/, mert a hozzá való ismereteket egy mindenek fölött álló hitelességű amerikai szakkönyvből nyerte. Most vagy soha. Amit aktuálisan az is indokol, hogy őszinte megdöbbenésére /hát hogyhogy?!/ Etelka gyereket vár. Tehát a gyerek érdeke is. Tehát most.

És itt, Jocókám, meg kell szakítanom a mesélést, bocsáss meg, ha kissé hosszú voltam. De talán szükséges volt mindezt elmondanom, hogy érzékelhető legyen a dolog – azt akartam mondani, abszurd, de sokkal jobb szó itt – szakadék volta. Ahova a szereplők ugyan még nem estek bele, de mintha mit sem tudva ott szerencsétlenkednek, kóvályognak a legszélén. Meg kell mondanom, nem is tudtam, hogy sírjak vagy nevessek mindezekben, mert olyan röhejesen abszurd, amellet csiklandósan viszolyogtató, s meg kell jegyeznem: ismerős volt mindez, hogy csak na. Mindegy, hogy a kissé statikusabb férj/feleség, vagy a vibrálóan mihaszna élettársak jelenetéről van szó. Mert hamar kiderül, hogy mindkettőben, az előzőben a kissé unalmas, a másokban meg szórakoztató látszat uralkodik, miközben tapinthatóan kiderül, hogy a felek egyikének sincs fogalma a másikról. Megismétlem: fogalmuk sincs egymásról, mit, mi okból célból akar, nem akar, gondol a másik /meg egyáltalán ki, mi az a másik/, mit lehet ezzel kezdeni, remélem, neked nem kell magyaráznom, miről van szó.

Ebben a helyzetben nem véletlen, sőt végzetszerűen logikus, hogy a adandó alkalommal felek

kilépnek kereteik közül.

Egy abszolút véletlen és banális találkozás után Antal és Olga egymásba esnek, minek során különösen Olga indul be, és titkos találkozásaik során forróan szenvedélyes /de lehet, hogy fordítva van/ viszonyt folytatnak. Nem akarom elmesélni az egészet, pláne nem a részleteket, de arra utalnom kell, hogy találkozásaik gyümölcsként Olga gyereket vár, majd kezdeményezi a kapcsolat abbahagyását, mely kapcsolatról, hála Antal mobiltelefonján megőrződött felvételeknek, nyilván Etelka fedezi föl, hogy mi történt, minden kiderül. Ennek következtében minden, ami eddig volt, úgyszólván semmivé válik. Házasság, élettársi kapcsolat: semmi. Karrier, magasabb fizetés: semmi, pókerezés, szerelmi találkozók, szintén semmivé lettek. Bizalom az étrend kiegészítő csodatévő szerepében: még az is semmi. Egy nagy semmi lesz az egészből, ami mindegy, hogy így vagy úgy, de létezett. Olga eltűnik, Etelka pedig... de erről egy picikével később.

És ezen a helyen kell egy kis kitérőt tenni Jocókám. Emlékszel még közös múltunkra, zsengetező fiatalságunkra, amikor szinte minden nap, néha reggel, este is, együtt utaztunk munkába, pályakezdők, és rengeteget filoztunk. Emlékszel, emlékeztetlek, hogy vitáink egyik sarokpontja a „filozófiai értelemben vett” „semmi” volt / a „mindennel” együtt, nyilván./ Na, hát ez jutott most itt eszembe. Fellapoztam a régi emlékeket. Ezekről, a semmiről folytatott vitákról. Hogy ugye, nincs semmi, minden van. Meg hogy a semmiből semmi sem lesz, meg hogy – ezt jól megjegyeztem –, hogy ti. a létező „teljes egészében összefüggő, mert létező érinti a létezőt”, s hogy bizony szigorú egységet, teljességet alkotnak – ha tetszik, ha nem, teszem hozzá. Azért ez nem semmi – volt. Meg az is, ami itt, ezen az előadáson látható, hallható. Szóval ilyesmikre gondoltam, meg arra, hogy a lét nagy krízishelyzeteit megsejtendő, ilyenkor azt szoktuk mondani, tudod, hogy: „hát, akkó most mi van”? - szóval, hogy a semmiből semmi sem lesz, ha igaz...Hát akkor most az van Jocókám, s ezt a cselekményt illetően még el kell árulnom, hogy nyilván bosszúból, indulatból valaki megöli Etelkát, a boltosnőt. A benne növekvő gyereket csodával határos módon megmentik. / S zárójelben: a kérdésre nincs válasz, hogy bízhatunk-e az eltűnt Olga majdani gyerekében?/ A gyanú egyre inkább beigazolódnál a férjre, Némedy úrra vetül...Különben ennek a gyilkosságnak a fennforgása, majd nyomozása miatt lesz a Szakadék műfaji megjelölése bűnügyi játék, s az előzmények bemutatása után ezért játszódik a darab egy része, főleg a „fenti” színpadon rendőrségi kihallgatás formájában.

Miközben biztatlak, hogy egyszer csak befejezem, még néhány megjegyzés.

Érdekes körülmény, hogy habár a házaspár, Olga és Némedy úr gyereket szeretnének, de sok szempontból nem úgy történnek a történetek, ahogy ilyen helyzetben elgondolható. Például az kérdés vetődik föl /számomra/: vajon azért nincs, nem lehet gyerekük, mert pl. a karrier, pénz, a másik/ak/ kényszeres szemmel tartása, és más kényszeres megoldások a legfontosabbak, vagy pedig azért beszélnek minderről, mert az idő szalad és nincs gyerekük? De ez csak az egyik. A másik, ami totál elmarad az az, hogy, hogy is mondjam, talán súlypontosítani, megkülönböztetni kellene a dolgokat, kiszálasztani valahogy az összekuszáltságukból. Tisztázásra várnának olyan kérdések is, hogy ti. mi az, hogy karrier, a gyerek vágya, mi az hogy idő, /női/ egyenlőség, avagy a kint és bent az mi, és a többi, satöbbi mind, és főleg mi ezeknek a másikkal való kapcsolata, autonómiájuk kötelező volta – és ebből fakadó /?!/ - hát csak le kell írnom - kötelezettsége? Valami sorrendiség, esetleg. A magánéletben, meg egyáltalán is. Mert mindez nem igen történik meg, mint a látottak, a fentiekben elmondottak remélhetőleg bizonyítják. És az is igaz, hogy ez nem mindig könnyű. Így is van, valóban nem az.

Szóval azt tudom mondani a rendezővel /Funk Iván/ egyetértve, hogy a maga egyediségében, általános vonatkozásaiban, meg pszichológiájában – és mélységében!/ is /sajnos/, hiteles ez a szakadék. Meg sajnos ismerős, ha még nem mondtam volna. Annak idején biztosan a verista címkét érdemelte volna ki egy ilyen darab, úgy tűnik, valóság bizony tűnékeny felsége itt ráismerhető, hiteles alakjában jelenik meg, súlyosan megtermett mivoltában. A lényeg tehát az, hogy nincs

mellébeszélés, a problémafelvetésben sincs, olykor naturalista nyelvében pláne nincs. Továbbá én szeretem azt a célszerűséget, tudod, amit egy abszolút dísztelen színpad egyszerűsége kifejez.

Ami pedig a játszókat illeti, a házaspár, Némedy Vilmos /Zakariás Máté/ - Némedyné Nagy Olga /Farkas B. Szabina/ mintha kissé nehézkesen kezdtek volna. Aztán rájöttem, hogy a szereposztásban ők a „komoly” szereplők, mint a hajdani darabokban a gróf és a grófnő például, nekik rangjuknak, státusuknak megfelelően viselkedni kell, illetve kell viselkedni, ha kell, otthon is. Aztán valóban bejöttek a férj kitörései, illetve a feleség zaklatott, fojtott utálata, majd egyensúlytalan felszabadultsága, vagy hogy is mondjam. Viszont meg kell mondanom, Jocó, hogy a - jelen helyzet szerint - leépültségében „egyszerű” nép képviselőjeként megjelenő Wolf Antal / legtöbbször csak „kis” Wolfnak szólítatják a kihallgatások során/ figurája mintha az őt megszemélyesítő Szabó Márk József lett volna kitalálva /vagy lehet, fordítva. / Fizimiskája, mozgása, dumája, céltalanságra hangolt dinamikája, satöbbi, teljesen hitelessé teszi hiteltelenségét. Mint ahogy hiteles Szabó Etelka / Hollósi Orsolya/, aki egyetlen védhető ponttal sem rendelkezik, szinte mindenben öntudatlan, érzelmi gomolygásokkal sodródik, nem véletlen tehát, hogy, sajnálhatóan is persze, a ragadozók könnyű zsákmánya lesz belőle.

Ja, és el ne felejtsem. Tehát a törvény. Amely lesújt. El kell ismerni, derekasan végzi a dolgát, a gyilkos megtaláltatik. Ebben nyilván nélkülözhetetlen szerepe van a nyomozónőnek /Várnagy Kinga/, akinek egész lényéből áradó határozottsága /fizikai megjelenés, hanghordozás/ nem véletlenül szavatolja a sikert.

Jocókám, és most!, most jött el az összegzés ideje, minek utána viharos gyorsasággal tervezem befejezni kissé hosszúra nyúlt levelemet. Szóval elég sok itt a negatívum. /Felidézném azért, hogy egy gyerek maradt, Etelkáé, de lehet, hogy a második, Olgáé is?, de ezt nem tudjuk/. A fölvetődő kérdés tehát: hogyan lehetne mindebből a mindenképpen kívánatos pozitívum? Hát ez valóban fogas kérdés. De volna egy tippem. Mindössze arról van szó, hogy ilyen helyzetekben két állítás közt kell választani. Az egyik ez: Semmitől se féljete! A másik: A semmitől se féljete! A két állítás ugye, nem ugyanaz. Ezt kellene felismerni, és választani kellene.

Ezzel zárom is kissé hosszúra nyúlt levelemet, az els? részben elmondottakra és a körütekintés fontosságára is figyelmeztetve, valamint válaszodat várva, s remélhet?leg hamaros érkezésed esetén színházba menetelre invitálva örökös barátod: K.”

(Tóth Károly)

Forrás webcím:https://jesz.pte.hu/akko_most_mi_van

Hivatkozások

[1] <https://jesz.pte.hu/sites/jesz.pte.hu/files/styles/large/public/043.jpg?itok=NnV9iBFP>